

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Vizyonu

Bildiğiniz üzere Türkiye’de birçok eğitim fakültesinin ‘genel’ olarak eğitim üzerine kurgulanmış dergileri bulunmaktadır. Sayısı onlarla ifade edilebilecek bu dergilere yayın hayatı çok kısa sürmüş birçok fakülte ve enstitü dergisini de eklemek mümkündür. Öncelikle neden bir genel eğitim dergisi? sorusunu cevaplamakta fayda var. Günümüzde özellikle etki faktörü yüksek olan eğitim alanı dergilerine bakıldığında birkaç istisna dışında çoğunun ‘Okuma Eğitimi’, ‘Fen Eğitimi’, ‘Sağlık Eğitimi’ ve ‘Mühendislik Eğitimi’ gibi temalara özelleştiği gözlenmektedir. Bu durum aslında bir miktarda indirgemeci veya parçalara bölerek fenomenleri inceleme prensibi üzerine giden ve doğa bilimlerinin felsefesine öykünen bir yaklaşımdan kaynaklanmaktadır. Öte yandan bir alandaki bilim insanları arasında sürekli alışverişin olduğu sosyal bir zümrenin oluşmasına da imkan sağlamaktadır. Pratik anlamda ise genel bir eğitim dergisinde İngilizce eğitimi ile ilgili bir makaleyi taramaktansa sadece İngilizce eğitimi ile ilgili bir dergide arama yapmanın kolaylığı söz konusudur. Etki faktörü yüksek ‘genel’ eğitim dergilerine bakıldığında ise bu dergilerin dünya genelinde spesifik alanların önde gelen isimlerini kendi editöryel ekiplerinde bir araya getirdikleri gözlenmektedir. Bu etkili bilim insanları derginin prestijine prestij katmakta ve yayınların kalitesini arttırmaktadırlar. Öte yandan ‘genel’ bir eğitim dergisinde farklı alanlarda üretilen bilgiyi öğrenme, farklı metodolojilerle tanışma ve alanlar arası bilgi transferini sağlama gibi önemli kazanımlar elde edilmektedir. Peki Türkiye’de bir Eğitim Fakültesinin ‘genel’ eğitim dergisi bu dünyanın neresinde duruyor? Kendi deneyimlerimden Türkiye’de özellikle 1990’lar ile başlayan ve son yıllarda gittikçe ivme kazanan bir eğilimle eğitimin farklı alanlarında ön plana çıkan bazı araştırmacıların olduğunun farkındayım. Öte yandan sosyal bilimlerde Türkiye’deki

yayınlara en büyük payının eğitim alanından geldiğini de görmekteyiz. Bu durumun ortaya çıkmasında Türkiye'nin eğitim alanı araştırmacılarına yurt dışında lisans üstü eğitim veya doktora sonrası araştırmalar için sunduğu fırsatların da yadsınamaz etkilerinin olduğunu söylemek gerekir. Ancak bu analizi bazı gerçeklerle de devam ettirmek de fayda var. Ülkemizde eğitim de dahil birçok alandaki fakülte dergilerinin çoğunlukla ilgili fakülte'deki öğretim kadrosunun yayınlarını içerdiği ve bu yayınların özellikle akademik yükselmeler için önemli olduğunu görüyorum. Öte yandan birçok yazarın uluslararası dergilere makaleler yazarken fakülte dergilerinden çok sınırlı oranda istifade etmesi bu dergilerdeki makale yoğunluğunun ne anlama geldiğini sorgulamamıza neden oluyor. Aslında İngilizce konuşan ülkeler dışındaki bazı ülkelerin (Almanya örneğindeki gibi) kendi literatürlerini kendi dillerinde nasıl kurguladıklarını ve uluslararası literatüre katkılar yaparken bu literatürden sınırsız istifade ettiklerini gözlemlemiştinizdir. Bunları bir araya getirdiğimizde dergimizin dünyada etki faktörü yüksek olan 'genel' eğitim dergileri ile rekabet etme gibi amacı şu an için yok. Hem editöryel ekiplerin şekillenmesi hem de gelen araştırmaların uluslararası anlamda istenen niteliğe erişmesi açısından bir süre beklemenin mantıklı olacağına inanıyorum. Ancak bu bekleme bir şeyler yapmama anlamına gelmemektedir. Doğru noktadan başlayıp net hedefler belirlemek bence en uygunu olacaktır. Türkiye'de eğitim dergileri ile ilgili birçok sorunun farkındayım ve bu sorunları da hesaba katarak dergimizin vizyonunu belirleyen bazı amaçları aşağıda veriyorum:

1. Sağlam teorik temellere dayalı ve uygun yöntemlerle üretilmiş bilgi üretmek: Bu amaç bilimin yayılmasının ana unsuru olan dergilerin tamamının hedefidir. Ancak bu hedefi açık cümlelerle derinleştirmekte fayda var. Teoriler bilim insanlarının yaratıcı beyinlerinde ürettikleri ve bir süre beklendiğinde bilimsel yasalara (ve yaşama) dönüşecek zihinsel yapılar değildir. Tam tersine teoriler pratiklerden türer ve belirli gerçeklerin nedensel açıklamalarıdır. Yani teoriler gerçekler kadar gerçeklik taşırlar. Örneğin öğrencilerin ayın ve dünyanın hareketleri ile ilgili düşüncelerini ele alan bir araştırmacının, bu düşünceleri tematik olarak gruplayıp sıralamasındansa uzun yıllardır şekillenen 'kavramsal değişim' teorisinden istifade etmesi çok daha uygundur. Çünkü bu teori araştırmacının soracağı sorulardan, kullanacağı araştırma metoduna, metottan veri toplama araçlarına ve veri analizinde kullanılacak kategorilere kadar her şeyi şekillendirecektir. Ben teoriyi karanlık bir ormanda önümüzü aydınlatacak bir el fenerine benzetiyorum. Araştırma fikri ilk aklımıza düştüğünde bu karanlık ormana ilk adımımızı atıyoruz ve bu el feneri ile ormandan çıktığımızda araştırmayı da tamamlamış oluyoruz. Bu birazda devlerin

omzunda yükselmenin bir ürünü. Daha önceden üretilmiş bilgi ve pratiklerle şekillenen bir teoriden (bir el fenerinden) neden istifade edilmesin ki? Öte yandan araştırma yönteminin net bir şekilde ifade edilmesi ve bu yöntemin arkasındaki araştırma felsefesinin açıklanması veya anlaşılması da önemli. Bu noktada ontoloji ve epistemoloji gibi felsefi alanlar devreye girmektedir. Dünyada varlıkların bizim dışımızda var olduklarını (ontoloji) ve gerçeğin objektif olarak duyu organları ile algılanarak öğrenilebileceğini (epistemoloji) benimseyen bir araştırma yöntemi (nicel yöntemlerden çoğu); dünyada varlıkların düşünsel dünyamızda şekillendiği ve çoklu gerçekliğin olduğu (ontoloji) ve fenomenlerin sübjektif olarak kişisel deneyimlerimiz ve öğrenilecek nesne ile olan ilişkilerimizi anlamaya yönelik (epistemoloji) olarak şekillendirildiği bir araştırma yöntemi (örneğin gömülü teori) arasında ne gibi farklılıkların olduğunu önden açıklamak işimizi kolaylaştıracaktır. Öte yandan araştırma yöntemlerinin seçim aşaması ve bu yöntemlere göre veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirlik süreçleri de bir diğer önemli nokta. Ülkemizde eğitim alanındaki çalışmalarda nitel araştırmalarda daha çok betimsel (temalar ve temalara giren kişi sayılarının belirtilmesi); nicel araştırmalarda ise daha çok öntest-sontest kontrol gruplu deneysel çalışmaların tercih edildiği gözleniyor. Her iki yöntemde de dikkat edilmesi gereken birçok unsurun atlandığını söyleyebilirim. Nitel bir çalışmada, doğal sorgulamanın ele alınmasının daha uygun olacağını ve sayıların soğuk düzeninden ifadelerin sıcak ortamına bir geçişin olması gerektiğine inanıyorum. Deneysel çalışmalarda ise öğretmen etkisinin atlandığını ve deneysel süreci tehdit edecek birçok unsurun ve eş değişkenin incelenmediğini gözlemliyorum. Nitel araştırmalarda doğal sorgulamayı temel alan durum çalışmaları, gömülü teoriler, fenomenolojiler, semiyotikler ve etnografik çalışmaları; nicel araştırmalarda ise eş-değişkenlerin hesaba katıldığı, etki büyüklüklerinin ifade edildiği, çoklu değişken modelleri ve ileri analizleri içeren çalışmaları aradığımı ifade edeyim. Bütün bunlarda geçerlilik ve güvenilirlik süreçlerinin net bir şekilde ifade edilmesini de atlamayayım.

2. Öncelikle Ülkemizin sonrasında ise Dünya'nın önemli eğitim sorunlarına eğilmek: Dergimiz uluslararası nitelikte olmasına ve Türkçe ile İngilizce yayın yapmasına rağmen Türkiye'deki eğitim sorunlarına öncelikli olarak eğilmesini önemsiyorum. Nitekim Türkiye'deki birçok eğitim sorununun diğer ülkelerde de benzer şekilde yaşandığını biliyoruz. Bu sorunlara eğilirken uluslar arası literatürün son aşamasından başlayıp bilgi üretmektense en temel sorularla işe başlamak daha uygun olacaktır. Öğretmen eğitimi ve kalitesi, hizmet içindeki öğretmenlerin sorunları, özel okullar, eğitimin finansmanı, kızların okullaşma oranları, teknoloji

entegrasyonu, özel eğitim, bilim ve mühendislik alanlarında lisans eğitimi, mesleki eğitim ve çevre eğitimi diye sıralanabilecek ve daha birçoklarının eklenebileceği alanlarda önemli sorunlarımızın olduğunu görüyorum. Öte yandan Ülkemizin gelecek Vizyonu dahilinde sağlıklı, sorgulayan, teknolojileri aktif kullanan ve üreten, ahlaklı ve ülkesini seven bireylerin yetiştirilmesi ve bunun üzerine kurgulanan ileri medeniyet hedefleri de var olan sorunların üzerine ek yükler getirmektedir. Yine Dünya’da son dönemde ön plana çıkan savaş, terör, küresel ısınma, küresel planda etkili olan hastalıklar, çevre kirliliği, biyoçeşitliliğin azalması, su kaynakları, yeni enerjiler, uzay araştırmaları, göç ve göçmenler, bireysel farklılıklar ve öğrenme güçlükleri gibi birçok konuda eğitim perspektifinden bilgi üretmek işimizin bir diğer parçası olmalı. Bunları yan yana getirdiğimizde Türkiye’de eğitim alanını boş bir futbol sahası olarak görmekte ve bu alanda yapılacak çalışmalarla üretilecek sağlam verilerin ve bilgilerin öncelikle Ülkemizde sonrasında ise Dünya’da sorunların çözümü noktasında faydalı olacağını düşünüyorum.

3. Türkiye’deki eğitim politikalarını etkilemek: Bazı ülkelerde geniş çaplı olarak planlanan araştırma ve projelerin Ülke politikalarını doğrudan etkilediğini bilmekteyiz. Bir araştırmanın sonuçlarının eğitim politikasını dolaylı olarak etkileyebileceği durumlar da vardır. Örneğin güçlü çalışmaları ile bilinen araştırmacılar politikacılar ile birlikte çalışabilecekleri pozisyonlara getirilirler. Hem Ülkemizde hem de Dünya genelinde bilim ile siyaset arasında soğuk bir ilişkinin olduğu ve bu ilişkide siyasetin genel de bilimden istifade etmeden kararlar alıp politikalar ürettiği şeklinde genel bir yargı vardır. Böyle bir durumda öğrenilmiş çaresizlik yaşamaktansa bilimin en temel etik unsurlarından olan yaygınlaştırma özelliği üzerine vurgu yapmak gerekmektedir. Çalışma geniş kapsamlı veya ekstrem durumlar üzerine sağlam yöntemler ile kurgulandığında hem bilim camiasında, hem medyada ve hem de siyaset alanında bir katma değere sahip olabilir. Bu anlamda Ülkemizdeki eğitim politikalarını besleyecek veya eleştirecek çalışmalara şiddetle ihtiyacımız var.

4. Adil bir değerlendirme sistemi oluşturmak: Dergimiz gibi ‘genel’ bir eğitim dergisinde editör olarak kendi alanımdaki çalışmalara veya belirli bir bilimsel çevrenin çalışmalarına öncelik vermeyeceğimi ve her alana aynı şekilde eğileceğimi bildirmek isterim. Gelen her araştırma üç temel süreç ile değerlendirilecektir. Birinci aşamada gelen çalışmalar dergimizin makale formatı açısından incelenecek ve eksiklikler gözlenirse çalışmalar bu eksiklikleri gidermesi için yazarlarına teslim edilecektir. Bu aşamayı sorunsuz geçen araştırmalar ikinci aşamada özellikle yukarıda belirtilen üç amaç çerçevesinde tarafımdan ön bir değerlendirmeye tabii

tutulacak ve bu hedefler üzerinden yayınlanma potansiyeli olan çalışmalar üçüncü aşamada sadece tarafımızdan belirlenecek olan alanda uzman iki hakeme gönderilecektir. Hakemlerimiz ‘Red’, ‘Küçük değişikliklerle kabul edilebilir’, ‘Büyük değişikliklerle kabul edilebilir’ ve ‘Değişikliğe gerek olmadan kabul edilebilir’ seçeneklerinden birini belirterek değerlendirme sonuçlarını tarafıma iletceklerdir. Hakem kararlarını dikkate alarak yapacağım son değerlendirme sonucunda yazara yayınlanma kararı hakem değerlendirmeleri ile birlikte bildirilecektir. Dergimize bir makale gönderildiğinde makale ile ilgili yayınlanma kararı **bir-üç ay** arasındaki bir sürede yazara bildirilecektir.

5. Erişimi indeksler yoluyla arttırmak: Dergimiz şu an için Index Copernicus, UIAKBIM ve ASOS tarafından indekslenmektedir. Amacımız dergimizi kısa süre içinde Thomson Reuters (SSCI), ERIC, Australian Education Index ve British Education Index gibi indeksler tarafından indekslenen ve bu şekilde birçok bilim insanının erişimine ve ilgisine açık olan bir dergi haline getirmektir. Bu indeksler ile yazışmalar yapılmış olup süreç takip edilmektedir.

Doç. Dr. Ahmet KILINÇ

Uludağ Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Dergisi Editörü

